

Н.О. Ключева, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

**ОЗНАЙОМЛЕННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ З ТВОРАМИ
ЖИВОПИСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ:
СИСТЕМА РОБОТИ**

Ключева Н. О.

Ознайомлення старших дошкільників з творами живопису з використанням інтерактивних методів: система роботи

Вирішення актуальних проблем педагогіки можливо тільки на базі широкого впровадження нових педагогічних технологій спрямованих на всебічний розвиток дитини. Одними з основних методичних інновацій є інтерактивні методи навчання. Враховуючи важливість ознайомлення дітей з творами мистецтва і доцільність такої роботи саме в старшому дошкільному віці була розроблена система роботи по ознайомленню старших дошкільників з творами живопису з використанням інтерактивних методів.

Ключові слова: інтерактивні методи, твори живопису.

Ключева Н. А.

Ознакомление старших дошкольников с произведениями живописи с использованием интерактивных методов: система работы

Решение актуальных проблем педагогики возможно только на базе широкого внедрения новых педагогических технологий направленных на всестороннее развитие ребенка. Одними из основных методических инноваций являются интерактивные методы обучения. Учитывая важность ознакомления детей с произведениями живописи и целесообразность такой работы именно в старшем дошкольном возрасте, была разработана система работы по ознакомлению старших дошкольников с произведениями живописи с использованием интерактивных методов.

Ключевые слова: интерактивные методы, произведения живописи.

Головною стратегією педагогічної діяльності є спрямованість навчально-виховного процесу на формування духовного світу особистості, затвердження загальнолюдських цінностей, розкриття потенційних можливостей і здібностей дітей.

Вирішення цих актуальних проблем можливо тільки на базі широкого впровадження нових педагогічних технологій, спрямованих на всебічний розвиток дитини. Одними з основних методичних інновацій є інтерактивні методи навчання. Цю проблему досліджували Б. Бадмаєв, В. Гузеєв, О. Маркова, Д. Махотін, Л. Куликова та ін.

Основним завданням виховання дошкільників є гармонійний розвиток особистості дитини, тому спілкування з творами образотворчого мистецтва грає важливу роль у становленні особистості.

Проблемою ознайомлення дошкільників з творами мистецтва займаються багато психологів і педагогів. Проблему сприйняття й навчання вивчав Л. Венгер, проблему уяви й творчості в дитячому віці – Л. Виготський; систему естетичного виховання в дитячому садку розробила Н. Ветлугіна, методику художнього виховання дітей – В. Котляр; проблемі естетичного виховання дітей 5 – 7 років присвячено праці Н. Зубаревої.

Ураховуючи важливість ознайомлення дітей з творами мистецтва й доцільність такої роботи саме в старшому дошкільному віці, зважаючи на необхідність упровадження інновацій у навчально-виховний процес дошкільного закладу, було розроблено й експериментально перевірено систему роботи з використанням інтерактивних методів у процесі ознайомлення старших дошкільників з творами живопису.

Метою статті є опис розробленої системи роботи з використанням інтерактивних методів у процесі ознайомлення старших дошкільників з творами живопису.

Робота з ознайомлення дітей дошкільного віку з творами живопису шляхом використання інтерактивних методів була реалізована у два етапи.

На першому етапі було обрано найпростіші інтерактивні методи, які є доступними для роботи з дітьми старшого дошкільного віку, це „мікрофон” і „робота в парі”. На цьому етапі нашою метою було, по-перше, стимулювання інтересу до творів живопису, закріплення набутих знань і вмінь; по-друге, навчання дітей працювати в парі.

Метою другого етапу було розширення художнього кругозору дітей старшого дошкільного віку. На цьому етапі ми вчили дітей працювати в „малих групах” і в „групах”.

Визначальним чинником розподілу дітей на групи, а отже, і чинником результативності роботи є психологічна сумісність дітей. Для створення груп для роботи на заняттях ми можемо використовувати найпростіші тести на сумісність будь-якої пари. Наприклад педагог пропонує двом дітям зафарбувати крила одного метелика чи якогось симетричного предмета. Якщо вони добирають однакові чи подібні кольори, то ця пара буде працювати успішно. Якщо ж ці кольори зовсім різні, така пара в роботі буде постійно конфліктувати, цим дітям важко бути знайти спільну мову [1, с.5].

Почати роботу з ознайомлення з живописом з дітьми ми можемо з найбільш простого інтерактивного методу – методу „Мікрофон”:

Мікрофон

Мета: Викликати інтерес дітей до творів живопису, стимулювати увагу, розвивати мовлення дітей.

Матеріал: репродукція картини М. Ткаченко „Весна”.

Дітям пропонується уважно розглянути запропоновану картину й, передаючи один одному по черзі мікрофон (ручка, олівець), сказати, що вони бачать на картині. Свою відповідь дітям пропонується почати словами: „А я бачу...”, при цьому відповіді не можна повторювати.

Як варіант використання цього інтерактивного методу ми пропонували завдання „Маленький критик”, в якому педагог пропонує дітям сказати, що їм не подобається в цій картині. Свою відповідь дітям пропонується почати словами: „Мені не подобається, що...”.

Яка картина?

Мета: учити дітей працювати „в парі”, закріпити вміння відчувати загальний емоційний характер, домінуючий настрій художнього твору

Матеріал: Картки із зображенням репродукцій картин з різним емоційним фоном.

Дітям роздають картки. Вихователь розповідає про двох художників. Один художник був веселий, а інший сумний. Після того, як діти уважно розглянуть картки, вихователь запитує про те, які картини намалював веселий художник, а які – сумний, і пропонує розкласти їх на дві групи відповідно до смайликів і зображених на них емоцій:

1 група – веселі, радісні картини, які намалював веселий художник;

2 група – сумні, тривожні картини, які намалював сумний художник.

Діти повинні домовитися між собою, зробити вибір, пояснити чому вони зробили такий вибір. Якщо одна дитина не згодна, то інший виправляє його й пояснює чому він не згодний.

Під час виконання цього завдання діти активно взаємодіють між собою:

Кирило: Марійко, ти неправильно поклала цю картину. Цю картину не може намалювати веселий художник – вона намальована невеселими фарбами (картина І. Айвазовського „Буря”).

Марійка: Якими невеселими?

Кирило: Сіримми, темними, сумними – це означає, що художник був сумний.

Марійка: Значить, ось ця картина точно веселого художника. Дивись, вона світла й фарби тут веселі – біла, блакитна, жовта, помаранчева (картина І. Левітана „Березень”).

Угадай жанр

Мета: учити дітей працювати „в парах”; закріплювати знання жанрів живопису; розвивати увагу, пам’ять; вправлятися в умінні домовлятися один з одним.

Матеріал: картки із зображенням репродукцій картин різних жанрів (портрети, пейзажі, натюрморти, казковий жанр), картки-схеми, що позначають жанри живопису (пейзаж – картка із зображенням дерева, портрет – картка із зображенням обличчя людини, натюрморт – картка із зображенням квіточки, яблука, казковий жанр – картка із зображенням Колобка).

Дітям, які працюють „у парах” роздають картки-схеми й набори карток із зображенням картин різних жанрів. Після того, як діти розглянуть картки, вихователь пропонує їм розкласти репродукції картин згідно зі схематичними картками (за жанрами живопису). Після того, як завдання буде виконано, діти повинні пояснити, чому вони розклали картки саме так, а не інакше.

У процесі виконання завдання діти активно взаємодіють між собою, доводять свою думку, обґрунтовують її:

Олена: Ти не правильно поклала, на цій картині намальована природа – це означає пейзаж, його потрібно покласти туди, де намальовано дерево.

Микита: А це казковий жанр – тут намальовані багатирі.

Іван: Так, правильно ти поклав. І цю картину додай – це теж із казки („Іван Царевич на сірому вовку”).

На другому етапі в процесі ознайомлення дітей з творами живопису ми використовуємо інтерактивний метод „робота в малих групах”.

Фрагмент заняття-гри „Чарівний пензлик”

Мета: пробудити інтерес дітей до творів живопису, розширювати їхній художній кругозір, розвивати увагу, мовлення, пам’ять; учити дітей змагатися, співпереживати один одному.

Матеріал: пензлики-шаблони, репродукції картин різних жанрів (пейзаж, натюрморт, портрет, казковий жанр), фрагменти картин різних жанрів.

Хід гри

Вихователь: Діти, я вітаю вас з участю в нашій грі! Хай сьогодні вас супроводжує успіх, радість пізнання, величезне бажання перемогти! Правила нашої гри дуже прості. За кожну правильну відповідь кожна група отримує яскравий паперовий пензлик. Команда, яка в кінці гри набирає більшу кількість пензликів, – переможець.

Діти діляться на команди. Починається гра.

Конкурс 1

Кожній групі дітей роздають по одній репродукції (І. Левітан „Золота осінь”, З. Серебрякова „За туалетом. Автопортрет”, В. Васнецов „Альонушка”,

К. Петров-Водкін „Вранішній натюрморт”). Дітям дають завдання визначити, до якого жанру живопису належить репродукція картини.

У кожній групі діти уважно розглядають запропоновані репродукції картин, обговорюють і домовляються між собою про те, яку відповідь вони вважають правильною.

У першій групі відповідь оголошує Максим: „Наша картина – це пейзаж, тому що на ній намальована природа”.

У другій групі відповідь оголошує Катруся: „У нас на картині намальована жінка, вона причісується. Ми вважаємо, що наша картина – це портрет”.

У третій і четвертій групі теж не виникає труднощів з визначенням жанрів живопису, діти правильно визначають натюрморт і казковий жанр.

Кожна група отримує по пензлику-шаблону.

Конкурс 2

Кожній групі дітей роздають фрагменти картин уже знайомих дітям з попередніх занять (О. Саврасов „Граки прилетіли”, В. Сєров „Дівчинка з персиками”, І. Шишкін „Ранок у сосновому лісі”, В. Васнецов „Іван-царевич на сірому вовку”). Дітям пропонується уважно розглянути запропоновані фрагменти і сказати, з якої картини цей фрагмент.

У кожній групі діти розглядають фрагменти й починають активно обговорювати.

Олена: Дивіться, тут намальовані птахи! Яка ж це картина?

Альоша: Я знаю цю картину – на ній намальовані дерева й птахи в гніздах і ще – це зима.

Марина: Я знаю, це граки. „Граки прилетіли”.

У всіх групах (в одних швидше, в інших повільніше) у результаті взаємодії між собою діти отримують позитивний результат і правильно виконують завдання та отримують за це пензлики-шаблони.

Гра „Відгадай”

Мета: учити дітей працювати в групі; пробудити інтерес до творів

живопису; розвивати увагу, мову, пам'ять.

Матеріал: картки із зображенням репродукцій картин різних жанрів.

Діти сідають у загальне коло. Дитина, яка водить, бере картку із репродукцією картини, не показуючи дітям, описує її. Діти мають вгадати, яку картину описує дитина, яка водить.

Женя: На цій картині намальована дівчинка. Вона сидить за столом. На стіні висить красива тарілка. На столі лежать персики, і в руках вона тримає персик. Яка це картина?

Діти: „Дівчинка з персиками”.

„Розкажи який”

Мета: пробудити інтерес дітей до творів живопису, розвивати увагу, увагу, мовлення, мислення. Закріплювати знання форми, кольори.

Матеріали: репродукції натюрмортів (Петров-Водкін, Матісс, Сезанн, Піссаро, Курбе), набори опорних карток для кожної групи дітей.

Кожній групі дітей вихователь пропонує розглянути натюрморт, на якому зображено будь-який фрукт. Після того, як діти уважно розглядають картини, вихователь пропонує описати предмет за допомогою опорних карток (які роздають кожній дитині в групі).

Дитина, якій дісталася картка із зображенням ока, повинна розповісти, який предмет за кольором, формі, розміру намальований на картині запропонованою в цій групі. Дитина, якій дісталася картка із зображенням носа, повинна розповісти, який запах у предмета, намальованого на картині. Дитина, якій дісталася картина із зображенням руки, повинна розповісти, який предмет на дотик (гладкий, шорсткий, холодний, теплий). Дитина, якій дісталася картина із зображенням губ, повинна розповісти, який предмет на смак (солодкий, кислий тощо). Діти самостійно визначають послідовність своїх виступів-описів.

Ганна: На моїй картці намальовано око, я розповім, що я бачу на картині. Тут намальовано яблуко й вишню (Петров-Водкін „Яблуко і вишня”). Яблуко

велике, кругле, червоне з жовтим. А вишня теж кругла, але вона маленька. Вона червона і блискуча.

Максим: На моїй картці намальовані губи. Яблуко – солодке і смачне, а вишня теж напевно солодка.

„Оживи картину”

Мета: Пробудити інтерес дітей до живопису, розвивати увагу, вправляти в ініціації своїх дій, умінні домовлятися.

Матеріали: репродукції картин побутового й казкового жанру.

Кожна група дітей отримує репродукцію картини. Після того, як діти уважно роздивляться картину, вихователь пропонує кожній дитині подумати, кого з героїв, зображених на картині, вони можуть зобразити.

Пропала картина

Мета: розширювати художній кругозір дітей, учити за описом відгадувати картину, розвивати мовлення, стимулювати уяву.

Дитина, яка водить, у групі говорить, що в неї пропала картина. Щоб дізнатися, яка картина пропала, решта членів групи ставить їй запитання:

Марійка: Ця картина – пейзаж?

Гліб: Ні.

Сашко: Ця картина – портрет?

Гліб: Так.

Максим: Які кольори є на цій картині?

Гліб: Білий, рожевий, жовтий, чорний.

Аліна: Хто на ній зображений?

Гліб: Дівчинка.

Марійка: Що ще намальовано на картині?

Гліб: Фрукти.

Аліна: Які фрукти?

Гліб: Персики.

Діти: Це „Дівчинка з персиками”!

Натюрморт казкового героя

Мета: пробудити інтерес дітей до творів живопису, розширювати їх художній кругозір, учити складати натюрморт казкового героя, розвивати пам'ять, уяву, учити дітей працювати в групі.

Матеріали: картки для складання натюрмортів.

Кожній групі дітей вихователь пропонує скласти натюрморт казкового героя (першій групі – Карлсона, другій – Кота Базиліо, третій – Вінні-Пуха). Вихователь пропонує дітям подумати, що люблять їсти казкові герої та яку картину вони хотіли б отримати в подарунок. Діти уважно розглядають запропоновані їм картки й відповідно до характеристик казкових героїв складають натюрморти.

Аналогічно цьому завданню ми можемо запропонувати дітям завдання „Портрет казкового персонажа” і „Зроби фоторобот”.

На другому етапі роботи діти не робили помилок, виконуючи завдання, їхні відповіді стали більш розгорнутими, логічними. Діти навчилися працювати в парах: могли домовитись з товаришем про виконання роботи, про чергу виступу. На кінець другого етапу діти набули навичок роботи в малих групах, що передбачало спільне виконання практичних завдань, спільні відповіді, виступи тощо.

Висновки. Розроблена система роботи дозволяє використовувати інтерактивні методи навчання при ознайомленні старших дошкільників з творами живопису.

Перспективи подальшої роботи. Продовження розробки завдань для подальшого вдосконалення системи роботи щодо використання інтерактивних методів навчання при ознайомленні старших дошкільників з творами живопису.

Література

1. Дубіч Т. А. Ігрові технології навчання на уроках у початковій школі / Т. А. Дубіч. – Т. – Х. : Вид-во „Ранок”, 2010. – 128 с. – (Сер. „Ігрові технології”).

Klueva N. A.

The acquaintance senior preschoolers with painting works using interactive methods: system of work

The solution of urgent pedagogy problems is possible on the base of widespread introduction of new pedagogical technologies which are directed at all-round development of child. The interactive methods of teaching are the main methodological innovation. In consideration of importance of acquaintance children with painting works and reasonability of such work, the system of work of the acquaintance senior preschoolers with painting works using interactive methods were worked out for senior preschool age.

Key words: interactive methods, painting works.

Відомості про автора

Клюєва Наталія Олександрівна – старший лаборант кафедри іноземних мов Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Основні наукові інтереси: розвіток та виховання дітей дошкільного віку.